

9 Mar. efter, at Pragerfredens 5te Artikel kom frem, da kan der hos Alle, til alle Sider endnu ligge den Tanke, og det er naturligt, at den ligger der, at vi fremdeles maa vente i den nærmeste Fremtid, at vort moraliske og traktatmæssige Krav paa Næstferdighed til den Side snart maa gjøres Fyldest, og at vi derefter kunne paa den rigtigste og mest hensigtsvarende Maade efter Nigets Stilling tage Bestemmelse om vort Forsvarsvæsens Ordning. Det er naturligt, om denne Betragtning nu holder mangen En tilbage fra at deltage i at anlægge vort Befæstningsvæsen med det Formaal for Die, at dette ikke vil ske, eller at det kun vil ske ved Svarbet. Jeg vil sige, det har gjort mig inderlig ondt under Omtalen af disse Forhold at høre Udtalelser fra fædrelandsfjendene Mænd, som gaa i den Retning, at vi ikke kunne vente at faae mere, end hvad vi havde af Danmark Rige, men at vi skulde gjøre Dette eller Hint, at vi skulde gjøre vort Muligste og Iderste og offre Alt paa dette Formaal, thi ellers kunde en Magt — og der er tænkt paa den sydlige Nabo — naar han vilde, tage endnu Mere fra os. Jeg siger, den Tanke, der ligger i en saadan Udtalelse, skal man ikke lade faae Rum, og ligeoverfor den Tanke, at den nævnte Magt kan tage Mere fra os, vil jeg sige, at, saar denne Magt af Forsynet Lov til at bruge sin fysiske Kraft, kan den tage Mere fra os, hvad vi end gjøre. Derfor siger jeg maa disse Tanker ikke stilles frem som et Maal for vort Forsvarsvæsen, at vi derigjennem skulde være istand til at afholde en aldeles fysisk Overmagt fra at tage Mere fra os, thi det ere vi menneskelig talt ikke istand til. Derimod vil jeg ikke sige, at vi ikke skulde gjøre Alt, hvad der er forsvarligt ligeoverfor dette hele Forhold. Jeg er enig i den Yttring, som i Retning deraf blev udtalt af det ærede Medlem for Præsæs Amis 6te Valgfreds (Bojfen), at jeg tror, det er langt sundere ved den hele Behandling af dette Forhold at gaa ud fra, at vor traktatmæssige Ret vil blive opfyldt, end at gaa ud fra den modsatte Betragtning, at vi yderligere skulde krænktes ved fysisk Overmagt uden Assistance, altsaa bør vi gaa ud fra, at der igjennem en Opfyldelse, en Fuldførelse af vor Ret, vil naaes det bedre Forhold mellem vor sydlige Nabo og os, som vi vistnok ret forstaaet paa begge Sider maa ønske, og i alt Fald tror jeg ikke, det er sundt at give nogenstøttelse Virksomhed fra vor Side om en yderligere Udvikling af vort Forsvarsvæsen stadigen det Præg i Skrift og Tale, at det ligesom er rettet imod Angreb fra en eneste Retning; thi det maa vi her i denne Sag være enige om, at man jo ikke kan vide, hvorledes Forholdene i saa Henseende ville kunne stille os, og de ville kunne stille sig saaledes, at deraf, hvor vi ventede Angreb, eller som vi anlagde vort Forsvarsvæsen imod, kunde vi muligen hente en Allieret eller blive allieret med under Betingelser, som vare de helbigste for os.

Det er umuligt saaledes at beregne Begivenhedernes Gang, og det kan godt være, at vi ville faae en Modstander, en Fjende i en Magt, som man ellers har tænkt paa som Ven. Vi have i vor nyere Historie, som ogsaa i den ældre, de sjørgeligste Bidsnesbyrd om, hvad Venstabs mellem Stater vil sige. Vi have jo for vort Vedkommende set Venner finde sig taalmodig og rolig i, at Traktater, hvilke de selv have underskrevet som Garanter, ere blevene sønderrævede og søndertaaede, uden at de traadte til og ydede os nogenstøttelse Hjælp; men i denne Stilling og ligeoverfor den Fare og Usikkerhed, som der er tilstede med Hensyn til Fremtiden, tror jeg nok, at vi Alle — den ærede sidste Taler antydede noget Lignende — kunne være enige i et Ønske, det nemlig, at der forud for en yderligere Behandling af det alvorlige Spørgsmaal, som her foreligger, kommer en Forhandling istand om vort Lands politiske Stilling overhovedet med den høitagtede Regjering. Det Spørgsmaal, her foreligger, er ikke blot et eller andet Fagspørgsmaal, ligeoverfor hvilket den høitagtede Regjering tilfredsstillende er repræsenteret ved de to ærede Fagministre, men det er min Opfattelse, at vi ved en Forhandling af den Natur maatte søge som Repræsentanter for Regjeringen, foruden de to Fagministre, saavel den høitagtede Udenrigsminister som den høitærede Finantsminister, der tillige er Conseilspræsident. Det er vist en ufravigelig Betingelse, uagtet jeg skal erkjende, at en Udtalelse af en Udenrigsminister om hans Opfattelse af vor Stilling til Ulandet ikke kan være saaledes at bygge paa, eller at han kan give saa udtømmende Forklaringer, at man deraf kan drage nogen egentlig Slutning; men det giver dog altid en Veiledning til at styrke En i sin Opfattelse af, hvad man kan og bør gjøre under de og de Forhold. Naar jeg derhos siger, at det var ønskeligt at have den høitærede Finantsminister her tilstede, saa skal jeg erindre om, hvorledes den høitærede forhenværende Finantsminister stillede sig for et Par Aar siden, da Loven om de 17 Millioner forelaa. Han var helt borte; han blev anmodet om at udtale sig og om at meddele os den Finantsplan, han i den Henseende havde lagt, og yttre sig om, hvorledes han vilde tilvejebringe de 17 Millioner; men han kom ikke; vi havde neppe de svageste Antydninger deraf, og man havde derfor en Følelse af, at vedkommende Fagminister vel havde faaet Tilladelse til at forelægge Planen om de 17 Millioner for sin Person, men at det ikke var en RegjeringsSag, og at i alt Fald ikke den vedkommende Finantsminister ønskede Sagens Fremme. Under Følelsen deraf tog man imod dette Forslag og behandlede det, og naar dertil kommer, at Forberedelsen for dette Forslag ikke var saaledes, at derved kunde hødes paa denne Stilling fra Regjeringens Side, er det forunderligt, at Folk, der have staaet udenfor disse Forhandlinger, have